

ключения, както не може нищо опрѣдѣлено да се извади и отъ архи-изирующата оноματοлогия на византийцитѣ (мизи, скити = българи, трибали = сърби и пр.). Тѣ получаватъ извѣстна цѣна само въ реда на другитѣ по-прочни доказателства, и само за това не бива да се занемарватъ.

Сжко такъвъ косвенъ характеръ иматъ показаніята на византийскитѣ писатели върху прабългарския езикъ и тогава, когато влѣзва (доста късно) въ употреба и името *българинъ*.

За *първъ* пкътъ нашето национално име се срѣща въобще не у византийскитѣ, а у *латинскитѣ* писатели, *Еннодия*, епископъ тицински, и *Касиодора* (468.—575.), министъръ на остготския кралъ Теодорихъ (487.—526.), по поводъ на поражението, което единъ отъ прѣводителитѣ на остготитѣ, Теодорихъ, синъ на Триария, нанесалъ на повиканитѣ отъ императора Зенона българи (482 г.).¹⁾ *Ennodii Opera*, ed. Sirmond. 1598., 1599., id. Mon. Germ. VII., 205: *stat ante oculos meos Vulgarum ductor Libertem* и пр. — *Cassiod.*, var. 8. 10 id. Mon. Germ. VIII., 239: *Bulgares toto orbe terribiles etc.* Сжко и въ царуванieto на Юстиниана (527.—565.) българитѣ се явяватъ подъ това име пакъ само у *латинскитѣ* писатели, у *Комиса Марцелина* (писалъ въ 584. год.),²⁾ *Гордана* (552.)³⁾ и африканския епископъ *Викторъ Тунузенски*.⁴⁾ На византийскитѣ историци отъ тая епоха, Прокопи, по-младши Агати и продължатели му Мевандъръ, то е непознато.

Пакъ въ V вѣкъ поменуватъ българитѣ и арменския историкъ *Мойсей Хоренски* (писалъ около 470 год.), който разказва, че въ царуванieto на втория арменски арсакидъ, Аршакъ (синъ на Вах'аршака, около 120 г. прѣди Рожд. Христово), възниквали голѣми смутове въ Кавказскитѣ планини, въ земята на *българитѣ*, отъ които много прѣмивали въ Армения на югъ отъ Кохъ въ плодoносни и хлѣбородни мѣста. На друго мѣсто Мойсей говори, че тая страна, гдѣто се поселили „Вх'ндур-Бугаръ“, била нарѣчена Ваванд по името на прѣводителя имъ *Вунд* (Исторія Арменіи Мойсея Хоренскаго, Новый переводъ Н. О. Эмина, Москва 1893, гл. IX. кн. 2. р. 56 и 62)⁵⁾ Извѣстие за тия кавказски българи намираме и въ една стара арменска географія, която сжко така се приписваше до скоро на Мойсея Хоренски, но се отнася днесъ къмъ по-

¹⁾ По-прѣди се сжташе, че българитѣ ставали извѣстни подъ това име едва въ 501. г. (така още Stritter II., 442., Bulgari, inauditum ante nomen).

²⁾ Chron. Marcellini comit. у Roncalli. Vetust. latin. script. Chron. II., p. 306: *Consueti gens Bulgarorum saepe Thraciam, nullo Romanorum milite resistente, iterum devastavit.* II., 320: in Thraciam quoque advolans, praedantes eam Bulgaros felice pugna cecidit etc.

³⁾ *Jord.* de reb. get. Mon. Germ. V., rec. Mommsen, p. 63: *distendunt supra mare Ponticum Bulgarum sedes. De regnorum successione p. 52: Hi sunt casus Romanae rei publicae preter instantia cotidiana Bulgarum, Antium et Sclavinorum.*

⁴⁾ *Bulgares Thraciam invadunt et usque ad sucas Constantinopolim veniunt.* Roncalli, Vet. lat. Chron. II., 377.

⁵⁾ Времето, кога Българитѣ ще са прѣмивали, споредъ Патканова, не е вѣрно прѣдадено у Мойсея. Той черпи извѣстieto за поселенieto на б. въ царуванieto на Аршака (I—II Пр. Хр.) отъ сирийския списатель Маръ-Абаса-Катина, който живѣлъ въ II вѣкъ подиръ Р. Хр. Паткановъ като сяди по вътрѣшния смислъ на извѣстията, които Моисей прѣдава за Маръ-Абаса, прѣдполага, че тоя сирийския списатель не е можелъ да живѣе по-рано отъ III вѣкъ подиръ Р. Хр. (Ср. Ж. М. Н. Пр. 1875. ян. „О Ванскихъ надписихъ“ гл. II, и 1883. марта, р. 25). Слѣдователно съобщенieto за поселенieto на Българи въ Армения можело да има значение само като извѣстие отъ III. в. подиръ Р. Хр.